

Raport z pracy Komisji Rady Dydaktycznej Wydziału Fizyki ds. monitorowania ocen zajęć dydaktycznych

rok akademicki 2022/2023

Komisja Rady Dydaktycznej ds. monitorowania ocen zajęć dydaktycznych pracowała w składzie

- dr Gustavo Coelho Abade,
- Michał Czerepaniak (przedstawiciel studentów),
- dr hab. Katarzyna Grabowska (przewodnicząca),
- dr hab. Marcin Kiraga,
- dr hab. Krzysztof Turzyński, prof. ucz.,
- prof. dr hab. Andrzej Wyszomółka

Komisja odbyła zdalne spotkanie w dniu 18 października 2023, część prac odbywała się w trybie korespondencyjnym.

Zapoznając się z ankietami oceniającymi zajęcia w roku akademickim 2022/2023 komisja, wzorem lat ubiegłych zwracała uwagę na następujące zagadnienia: dobre praktyki dotyczące prowadzenia wykładów, ćwiczeń, zajęć w laboratorium i zajęć komputerowych, problemy systemowe dotyczące organizacji kształcenia, problemy dotyczące konkretnych przedmiotów i prowadzących, wyróżniające się prowadzenie zajęć.

Komisja zdecydowała o przygotowaniu na piśmie wniosków z wypowiedzi studentów w postaci listy dobrych praktyk do stosowania w trakcie organizacji i prowadzenia zajęć. Niektóre zagadnienia poruszane przez studentów były szczegółowo opisane już w poprzednich raportach, dlatego szczególną uwagę zwrócimy na nowe sugestie i opinie zawarte w ankietach.

Dobre praktyki dotyczące prowadzenia wykładów

W ankietach dotyczących ubiegłego roku akademickiego studenci pozytywnie ocenili następujące elementy pracy wykładowców i koordynatorów przedmiotów:

1. Organizowanie egzaminów zerowych, które pozwalają rozłożyć naukę na dłuższy czas i usprawniają pracę w czasie sesji.
2. Widoczne w czasie zajęć zaangażowanie wykładowcy w pracę - wykładowca zmęczony, senny lub znudzony zniechęca do pracy także studentów.
3. Udostępnianie skryptów, notatek i slajdów do wykładów opracowanych w nowoczesny sposób ułatwiający uczenie się - stosowanie różnorodnych kolorów, wizualizacji, ilustracji itd.
4. Praca w grupach: grupowe przygotowywanie prac domowych lub raportów zaliczeniowych motywuje do pracy i ułatwia uczenie się.
5. Dostosowanie planu zajęć do rytmu pracy studentów - wykłady nie powinny kończyć się zbyt późno gdyż w godzinach popołudniowych i wieczornych koncentracja studentów spada. Komisja rozumie potrzeby studentów, zwraca jednak uwagę, że

konstrukcja planu zajęć wymaga uwzględnienia możliwości lokalowych oraz, szczególnie na kierunkach praktycznych, uwzględnienia możliwości wykładowców dla których Wydział Fizyki nie jest podstawowym miejscem pracy.

6. Otwarte przyznawanie się do niewiedzy i ewentualnych błędów.
7. Słuchacze doceniają rozluźniającą atmosferę anegdoty, odniesienia do przykładów i życia codziennego, jednak za niewłaściwe uważają dłuższe dygresje nie związane z tematem wykładu.
8. Korzystanie z tablicy przy wyprowadzeniach wzorów i wykonywaniu dłuższych rachunków. Slajdy sprawdzają się do prezentacji ilustracji i wykresów.
9. Aktualizowanie sylabusu z odpowiednim wyprzedzeniem.

W wypowiedziach studentów pojawiły się także wymieniane już w poprzednich raportach kwestie: zajęcia powinny rozpoczynać się i kończyć punktualnie, zasady zaliczania powinny być znane na początku każdego semestru i powinny być przestrzegane, ważna jest koordynacja wykładu i ćwiczeń - materiał na wykładzie powinien nieco wyprzedzać ćwiczenia, grupy ćwiczeniowe powinny pracować według zbliżonego harmonogramu i używając podobnych zadań, atmosfera w czasie wykładów powinna być przyjazna i raczej swobodna.

Wśród prowadzących zajęcia, szczególnie na początkowych latach studiów jest wielu doktorantów i młodych pracowników. Komisja chciałaby zwrócić uwagę koordynatorom przedmiotów oraz doświadczonym dydaktykom, że **spoczywa na nich obowiązek wspierania młodszych kolegów we wszystkich sprawach dotyczących prowadzenia zajęć**. Przewodnicząca komisji bardzo dobrze wspomina pomoc w pierwszym prowadzeniu ćwiczeń z Analizy C udzielaną przez Grzegorza Cieciorę. Przed każdymi ćwiczeniami miała ona okazję porozmawiać ze starszym kolegą o tym jakie zadania, w jaki sposób i dlaczego właśnie tak należy rozwiązywać. Oczywiście, nie wszyscy młodzi dydaktycy wymagają aż takiego wsparcia, każdemu jednak kto potrzebuje powinno ono być udzielone!

Dobre praktyki dotyczące prowadzenia ćwiczeń rachunkowych

W pracy prowadzącego ćwiczenia zdaniem studentów ważne są następujące elementy

1. Indywidualne podejście do studentów, zwracanie uwagi na różne przygotowanie poszczególnych osób i udzielanie adekwatnej pomocy.
2. Ciekawym pomysłem jest zaliczanie zajęć na podstawie wykonywanych w domu projektów zamiast na podstawie kolokwium.
3. Ważne są dodatkowe konsultacje przed kolokwiami oraz możliwość kontaktu z prowadzącym poza wyznaczonymi godzinami zajęć.
4. Ósma rano jako godzina rozpoczęcia zajęć jest kłopotliwa. Komisja rozumie potrzeby studentów jednak zwraca uwagę na ograniczoną dostępność sal dydaktycznych i prowadzących zajęcia.

W ankietach dotyczących roku 2022/2023 pojawiały się także wymieniane już wcześniej dobre praktyki dotyczące prowadzenia ćwiczeń: zajęcia powinny odbywać się punktualnie, atmosfera na zajęciach powinna być swobodna co zachęca do podchodzenia do tablicy i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, prowadzący powinien być przygotowany do

kilkukrotnego tłumaczenia tego samego zagadnienia na różne sposoby, prace domowe powinny być sprawdzane i opatrzone informacją zwrotną.

W ubiegłorocznym raporcie dotyczącym ankiet studenckich znalazła się konstatacja, że ćwiczenia rachunkowe są na naszym Wydziale, z nielicznymi wyjątkami, prowadzone tradycyjnymi metodami. Komisja widziała więc potrzebę organizowania specjalistycznych szkoleń dydaktycznych odpowiednich dla nauk ścisłych i przyrodniczych. Niestety, jak się okazało, Uniwersytet nie dysponuje odpowiednimi trenerami. Komisja proponuje zatem rozważenie organizacji grup samokształceniowych pod kierunkiem tych z nas, którzy dysponują ponadstandardowymi umiejętnościami.

Dobre praktyki na zajęciach laboratoryjnych

Większość komentarzy studentów dotyczących zajęć w laboratorium dotyczyła sprawdzania raportów. Studenci uważają, że kryteria oceny raportów powinny być uzgodnione pomiędzy różnymi prowadzącymi zajęcia w ramach tej samej pracowni; raporty powinny być sprawdzane terminowo a komentarze dopisywane przez prowadzącego powinny być konkretne i merytoryczne, w miarę możliwości nie ujawniające emocji sprawdzającego. Praca w ramach zajęć laboratoryjnych powinna być zorganizowana tak, aby nie trzeba było przygotowywać raportów w czasie sesji lub w ostatnim tygodniu przed sesją.

W wielu wypowiedziach dotyczących organizacji pracy pracowni pojawiały się krytyczne opinie dotyczące ogromnej ilości czasu, którą studenci poświęcają na przygotowanie raportów. Komisja chciałaby zwrócić uwagę, że umiejętność pisania raportów z prac badawczych, a także z każdej innej działalności jest jedną z podstawowych umiejętności, która powinno się nabyć w czasie studiów.

Dobre praktyki na zajęciach komputerowych

W wielu swobodnych wypowiedziach studentów dotyczących zajęć komputerowych pojawiła się obserwacja, że umiejętności programistyczne uczestników zajęć bardzo się od siebie różnią, wobec czego pożądanym jest dzielenie słuchaczy na grupy w zależności od stopnia zaawansowania.

Studenci cenią także:

- udostępnianie przykładowych rozwiązań podobnych do tych, nad którymi pracuje się na zajęciach;
- rozwiązywanie praktycznych problemów pojawiających się w praktyce badawczej;
- terminowe zadawanie prac projektowych i terminowe oddawanie sprawdzonych projektów;
- właściwą koordynację pracy między wykładowcą a prowadzącymi ćwiczenia;
- problemy do rozwiązania na kolokwium dostosowane do poziomu zajęć.

Problemy natury systemowej

Komisja zidentyfikowała następujące problemy natury systemowej, związane z organizacją procesu kształcenia:

1. Z wypowiedzi studentów wynika, że program niektórych specjalności powinien zostać sprawdzony pod kątem powtarzających się na różnych wykładach zagadnień. Dotyczy to w szczególności kierunków praktycznych.
2. Słuchacze kilku przedmiotów mieli zastrzeżenia do nadmiaru przekazywanej wiedzy i poziomu trudności w stosunku do liczby godzin przeznaczonych na zajęcia. W zależności od przedmiotu, komisja zdecydowała o pozostawieniu sprawy do rozważenia prowadzącym zajęcia bądź o zaproponowaniu wprowadzeniu odpowiednich zmian do sylabusu.
3. Słuchacze kierunku Astronomia zgłosili potrzebę dostosowania programu zajęć komputerowych do potrzeb studentów. Komisja zwróciła się do opiekuna tego kierunku studiów o dokonanie przeglądu programu i ewentualne dostosowanie formy zajęć (zmiana z wykładu i ćwiczeń na pracę w laboratorium komputerowym)
4. Przy okazji omawiania dobrych praktyk dotyczących zajęć laboratoryjnych wspomnieliśmy już problem dużej liczby godzin poświęcanych na pisanie raportów. Komisja proponuje bliższe przyjrzenie się temu tematowi w gronie osób odpowiedzialnych za organizację pracowni.
5. Studenci zgłaszają problemy z planem zajęć polegające na zbyt wczesnym rozpoczynaniu pracy lub zbyt późnym jej zakończeniu. Komisja przyjęła wyjaśnienia Dziekana ds. Studenckich, że taka organizacja nauki wymuszona jest przez ograniczone możliwości lokalowe oraz konieczność dostosowania się do godzin pracy osób prowadzących przedmioty praktyczne, dla których Wydział Fizyki nie jest podstawowym miejscem pracy.

Poza wymienionymi powyżej problemami natury ogólnej dyskutowano także problemy dotyczące organizacji poszczególnych przedmiotów. Postanowiono omówić je bezpośrednio z koordynatorami zajęć.

Problemy natury personalnej

Komisja zidentyfikowała nieco ponad 40 problemów dotyczących działań konkretnych prowadzących zajęcia. W 4 przypadkach została zaplanowana bądź już została dokonana zmiana prowadzącego zajęcia, w 3 przypadkach nie przedłużono współpracy z wykładowcą. W kilku przypadkach zdecydowano o przeprowadzeniu rozmów mogących pomóc w rozwiązaniu problemu, w szczególności w 3 przypadkach zaplanowano spotkanie prowadzących zajęcia z całą komisją. Problemy dotyczące zajęć prowadzonych w porozumieniu z Wydziałem Chemii i Wydziałem Biologii zostaną rozwiązane przy współpracy z odpowiednimi dziekanami zaprzyjaźnionych jednostek. Kilka problemów wynikało z nieudzielenia należytej pomocy nowym prowadzącym zajęcia. Komisja postanowiła zadbać, aby taka pomoc została udzielona. W kilkunastu przypadkach stwierdzono, iż negatywna ogólna ocena zajęć oraz konkretne informacje, które prowadzący otrzymali w ankietach są wystarczającym bodźcem do zmiany na lepsze. Szczegóły dotyczące problemów natury personalnej pozostają do wiadomości komisji oraz zainteresowanych osób.

Wyróżnienia

Komisja zwróciła uwagę na około 60 przedmiotów prowadzonych w sposób bardzo dobry i wybitny. Informacje dotyczące osób prowadzących zostaną przekazane do komisji przyznającej nagrody dydaktyczne. Część z tych osób już otrzymała wyróżnienia i nagrody,

gdyż komisja zajmuje się analizą całego roku akademickiego a nagrody dydaktyczne są przyznawane co semestr.

Komisja z przyjemnością (i rozbawieniem) czytała komentarze podobne do następujących: "Wszystko super, nic nie powinno się tu zmieniać!", "The best lecture I've attended at this faculty.", "The lecturer could teach me about the Kardashians' daily habits and I would probably still find it interesting"

Podsumowanie

Komisja ma nadzieję, że lektura niniejszego raportu będzie stanowiła dla prowadzących inspirację i zachętę do zastanowienia się nad procesem dydaktycznym, zaś studentów utwierdzi w przekonaniu, że opinie wyrażane w ankietach mają fundamentalne znaczenie zarówno dla poszczególnych prowadzących zajęcia jak i dla organizacji nauczania na całym Wydziale.